

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

GUIDELINES FOR DEVELOPING TEACHER COMPETENCY IN BORDER PATROL POLICE SCHOOLS TO ELEVATE EDUCATIONAL QUALITY FOR A SUSTAINABLE FUTURE

พัชยากรณ์ พูลเกต^{1*} และสุนทรี วรรณไพเราะ²
Patchayakorn Poonkate^{1*} and Suntaree Wannapiro²

Received : 27 October 2024

Revised : 18 February 2025

Accepted : 26 February 2025

บทคัดย่อ

การพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล โดยครูในโรงเรียนเหล่านี้ต้องเผชิญกับข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น การขาดวุฒิการศึกษาที่ตรงกับวิชาชีพครู การขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย และความท้าทายในการพัฒนาทักษะเฉพาะทาง บทความนี้เสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาวุฒิการศึกษาของครู 2) การอบรมและพัฒนาทักษะด้านการสอนที่ทันสมัย 3) การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 4) การพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน 5) การจัดหาอัตรากำลังครูให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน และ 6) การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู โดยการดำเนินการพัฒนานี้มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ของครู เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความก้าวหน้าในการพัฒนาชุมชนและการศึกษาในระยะยาว

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู / โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน /
การยกระดับคุณภาพการศึกษา

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹ Faculty of Education, Songkhla Rajabhat University

* Corresponding Author's E-mail: patchayakorn.po@skru.ac.th

ABSTRACT

Developing teacher competencies in Border Patrol Police Schools is crucial for improving the quality of education in remote areas. Teachers in these schools face various challenges, such as a lack of qualifications directly related to the teaching profession, a shortage of modern teaching materials, and difficulties in developing specialized skills. This article proposes six strategies for enhancing teacher competencies: 1) improving teacher qualifications, 2) training and upgrading teaching skills with modern techniques, 3) promoting Professional Learning Communities (PLC), 4) developing specialized skills, 5) aligning teacher recruitment with school needs, and 6) boosting teacher morale and motivation. These initiatives aim to equip teachers with the knowledge, skills, and abilities necessary to deliver effective instruction that meets student needs and fosters a positive learning environment, ultimately contributing to long-term community and educational development.

Keywords: Guidelines for Teacher Competency Development / Border Patrol Police Schools / Enhancing the Quality of Education

บทนำ

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นสถานศึกษาที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยตำรวจตระเวนชายแดนได้ริเริ่มจัดตั้งโรงเรียนขึ้นเพื่อสอนหนังสือให้แก่ชาวเขา เพื่อให้ได้เรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งจะช่วยให้สามารถติดต่อสื่อสารได้ง่ายขึ้น และเป็นช่องทางในการเผยแพร่ความรู้และวิทยาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมความมั่นคงด้านการปกครอง (ฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดอุดรธานี, 2567) กล่าวได้ว่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีบทบาทสำคัญในการให้โอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนที่ขาดแคลนในพื้นที่ห่างไกล อย่างไรก็ตามโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนยังคงเผชิญกับปัญหาและข้อจำกัดหลายด้าน เช่น การขาดแคลนครูผู้สอนที่มีวุฒินิติวิชาชีพ ขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ปัญหาด้านภาษาไทยของนักเรียนที่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ เป็นต้น ดังที่ เสาวภาคย์ วงษ์ไกร และคณะ (2567) กล่าวว่า สภาพปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพบปัญหาที่สำคัญคือการขาดแคลนครู ครูส่วนใหญ่ไม่มีวุฒินิติวิชาชีพครู ครูยังขาดการออกแบบชั้นเรียนแบบบูรณาการระหว่างรายวิชาและการลดชั้นเรียน ขาดวิธีการสอนที่ทันสมัย และการผลิตสื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหา รวมถึงควรมีสมรรถนะในวิชาชีพ ได้แก่ ด้านความรู้ในเนื้อหา การจัดการเรียนรู้ คุณลักษณะความเป็นครู และความสัมพันธ์กับชุมชน

กล่าวได้ว่าการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ทุรกันดารและส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษาให้แก่เยาวชนทุกคน ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงขอเสนอบทความเรื่อง “แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษา

เพื่ออนาคตที่ยั่งยืน” โดยในบทความนี้จะแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 หัวข้อ คือ 1) บทบาทของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในถิ่นทุรกันดาร 2) ความท้าทายด้านการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 3) งานวิจัยเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และ 4) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อการศึกษาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ผู้อ่านจะได้รับข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความท้าทายที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนต้องเผชิญ รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาเหล่านี้อย่างเป็นระบบ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล ทั้งนักการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานที่มีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา

บทบาทของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในถิ่นทุรกันดาร

ตำรวจตระเวนชายแดนเป็นหน่วยงานสำคัญภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ทำหน้าที่ปกป้องอธิปไตยของประเทศตามแนวชายแดน นอกจากบทบาทในการรักษาความปลอดภัยแล้ว ตำรวจตระเวนชายแดนยังให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ห่างไกล เช่น การแจกจ่ายอาหาร เสื้อผ้า และการรักษาพยาบาล ในด้านการศึกษา ตำรวจตระเวนชายแดนริเริ่มจัดตั้งโรงเรียนในปี พ.ศ. 2498 เพื่อสอนหนังสือให้แก่ชาวเขาให้ได้เรียนรู้ภาษาไทย และเป็นช่องทางในการเผยแพร่ความรู้และวิทยาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมความมั่นคงด้านการปกครอง โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนแห่งแรกที่จัดตั้งขึ้นอย่างถูกต้องตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ คือโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบำรุงที่ 1 ซึ่งเริ่มทำการสอนในปี พ.ศ. 2499 ในระยะแรกโรงเรียนไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุน ตำรวจตระเวนชายแดนจึงทำหน้าที่เป็นครูสอน และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2506 เป็นต้นมา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อจัดตั้งโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือ และเมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงพบปัญหาทุพโภชนาการในเยาวชนชนบท จึงทรงริเริ่มโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในปี พ.ศ. 2523 และทรงพระราชทานทุนการศึกษาแก่เด็กที่เรียนดีแต่ขาดทุนทรัพย์ รวมถึงการฝึกอาชีพสำหรับนักเรียนที่ไม่สามารถศึกษาต่อได้ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพในท้องถิ่นได้ (ฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดอุดรธานี, 2567)

ตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้จัดตั้งโครงการตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รวม 8 โครงการ ได้แก่ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โครงการส่งเสริมสุขภาพการศึกษา โครงการฝึกอาชีพ โครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โครงการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน โครงการส่งเสริมสหกรณ์ โครงการส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก และโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งโครงการเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐหลายแห่ง เพื่อให้เยาวชนในพื้นที่ห่างไกลได้รับโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกับนักเรียนในเขตเมือง กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้พัฒนากระบวนการทำงานเพื่อแก้ปัญหาการขาดโอกาสทางการศึกษาในพื้นที่ทุรกันดาร โดยกำหนดปรัชญาของโรงเรียนว่า “สร้างภูมิปัญญา พัฒนาคุณภาพชีวิต สัมฤทธิ์ผลความมั่นคง” ซึ่งสะท้อนบทบาทสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการรักษาความมั่นคงของชุมชน (ฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญา

ท้องถิ่นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดอุดรธานี, 2567) อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป เนื่องจากดำเนินการตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ 5 ซึ่งมี 8 เป้าหมายหลัก ได้แก่ เสริมสร้างสุขภาพตั้งแต่ในครรภ์มารดา เพิ่มโอกาสทางการศึกษา เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางวิชาการและทางจริยธรรม เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางการงานอาชีพ ปลุกจิตสำนึกและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติไทย ขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชน และพัฒนาสถานศึกษาเป็นศูนย์บริการความรู้ (สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฯ, 2560)

กล่าวสรุปได้ว่า บทบาทสำคัญของตำรวจตระเวนชายแดนไม่เพียงแต่การปกป้องอธิปไตยของชาติเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทในด้านการศึกษา การพัฒนาสุขภาพ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ทุรกันดารด้วย การจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อให้เกิดการศึกษาแก่ชาวเขาและประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ถือเป็นการให้โอกาสในการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากพระบรมวงศานุวงศ์ในพระมหากษัตริย์ไทย ซึ่งมีส่วนสำคัญในการพัฒนาและขยายโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สุขภาพ และอาชีพของประชาชน นอกจากนี้การดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เป็นตัวอย่างที่สำคัญของการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ และเสริมสร้างความมั่นคงทั้งในด้านคุณภาพชีวิตและการปกครองของชาติ

ความท้าทายด้านการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาแก่เยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งมักมีความยากลำบากและข้อจำกัดหลายประการในการดำเนินงาน เพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ปัจจุบันโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนยังคงเผชิญกับความท้าทายหรือปัญหาหลัก 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการขาดแคลนครูที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพครู

ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนหลายคนไม่ได้จบการศึกษาด้านการสอนโดยตรง หรือไม่มีวุฒิทางวิชาชีพครู ทำให้ขาดทักษะและเทคนิคในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ดังที่พระภิกษุชยธรรม ฆนติยุตโต (อุตสวาย), อินถา ศิริวรรณ และพระมหาสมบัติ ธนปัญญา (2567) กล่าวว่าบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและไม่มีคุณวุฒิทางด้านการศึกษา จึงทำให้ปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของตน ซึ่งสอดคล้องกับ มัทนียา พงศ์สุวรรณ และกฤษณี สงสวัสดิ์ (2565) ที่ได้กล่าวว่า ข้อจำกัดหนึ่งของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน คือ บุคลากรของโรงเรียน ซึ่งทำหน้าที่ครูนั้นมีอาชีพหลักคือตำรวจ หลายคนไม่ได้จบครู แต่เป็นครูด้วยใจ และทำงานด้วยประสบการณ์การเป็นครูที่สั่งสมมา หลายคนเป็นครูบรรจุใหม่ที่ยังขาดความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียน เช่นเดียวกับ ศิริพร งามเลิศ และคณะ (2567) ได้กล่าวว่า

บุคลากรทางการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาไม่ตรงกับเอกที่โรงเรียนต้องการ ความรู้เรื่องการจัดการศึกษาไม่ครอบคลุม ต้องศึกษาหา ประสบการณ์เพิ่มเติม

2. ด้านการขาดการสอนที่ทันสมัย การออกแบบการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับการคละชั้นและเนื้อหาวิชา

ครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนขาดความสามารถในการออกแบบชั้นเรียนที่บูรณาการระหว่างรายวิชาและการคละชั้นเรียน ขาดการสอนที่ทันสมัย ทำให้การสอนขาดประสิทธิภาพและไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ดังที่เสาวภาคย์ วงษ์ไกร และคณะ (2567) กล่าวว่า ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนยังขาดการออกแบบชั้นเรียนแบบบูรณาการระหว่างรายวิชาและการคละชั้นเรียน ขาดวิธีการสอนที่ทันสมัย และการผลิตสื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับ จิตรา มีคำ, กฤธยากาญจน์ ไตพิทักษ์ และนิคม นาคอ้าย (2556) ที่ได้กล่าวว่า ครูควรเน้นในเรื่องการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน การเขียนแผนการสอน การจัดทำสื่อการเรียนการสอน เทคนิคการสอน การวัดและประเมินผล และทักษะและเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ักเรียน และดังที่ กรุงเทพมหานคร (2563 อ้างใน สุวดี อุปปินใจ, ธีรรัตน์ สุขประภาภรณ์ และสุภาพร เติวียะ, 2565) กล่าวว่า การเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการสอนให้แก่ครูตำรวจตระเวนชายแดนทั้งการศึกษาระยะยาว เพื่อเพิ่มคุณวุฒิทางการศึกษา และการฝึกอบรมระยะสั้นด้านเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง การได้รับการพัฒนาสมรรถนะในทุก ๆ ด้าน มีสิ่งที่คาดหวังคือจะทำให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดขวัญและกำลังใจให้กับครูตำรวจตระเวนชายแดน แล้วผลที่ได้จะถูกส่งต่อไปยังนักเรียนส่งผลให้นักเรียนมีความรู้และมีคุณภาพภาพที่สำคัญช่วยลดความเหลื่อมล้ำในมิติครูและโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลได้อย่างแท้จริง

3. ด้านการขาดความสอดคล้องระหว่างความต้องการของโรงเรียนกับการบรรจุครู

การจัดอัตรากำลังครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไม่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน เนื่องจากการบรรจุครูที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามสาขาวิชาที่โรงเรียนต้องการ ส่งผลให้การสอนขาดความมีประสิทธิภาพ ดังที่ ศิริพร งามเลิศ และคณะ (2567) กล่าวว่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไม่เป็นนิติบุคคล ไม่ได้มีส่วนในการวางแผนอัตรากำลังเป็นส่วน กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 2 เปิดรับสมัครครูทายาทด้ายความสมัครใจเปิดรับวุฒิ มัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยรับสมัครจากศิษย์เก่าที่จบจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน การจัดอัตรากำลังมักจะไม่ตรงเป้าหมาย ด้วยระเบียบของตำรวจ คุณครูภาระงานมากปรับเปลี่ยนบ่อย ที่มาทำหน้าที่สอนส่วนใหญ่สมัครใจ จบไม่ตรงเอก คุณวุฒิที่ไม่ตรงสาย ส่วนมากไม่มีสายครู เป็นตำรวจแต่ทำหน้าที่ครู

4. ด้านการใช้ภาษาไทยของนักเรียน

นักเรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร ทำให้ประสบปัญหาในการอ่านและเขียนภาษาไทยอย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการออกเสียงคำควบกล้ำ ส่งผลต่อผลการเรียนภาษาไทยที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ดังที่ วัชรภัทร เตชะวัฒน์ศิริดำรง

(2565) กล่าวว่า นักเรียนทุกระดับชั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบางรายวิชาต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด โดยเฉพาะวิชาภาษาไทย พบว่ายังมีนักเรียนบางส่วนที่ไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ถูกต้อง เช่น การออกเสียงสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ไม่ถูกต้อง การไม่ออกเสียงพยัญชนะท้าย การออกเสียง "ร เรือ" และการออกเสียงควบกล้ำไม่ถูกต้อง การสับสนระหว่างเสียงอักษรสูงและอักษรต่ำ การสับสนระหว่างพยัญชนะ "ร" กับ "ล" และการสับสนระหว่างพยัญชนะที่มีเสียงเหมือนกัน แต่มีรูป ที่ต่างกัน

กล่าวสรุปได้ว่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนประสบความท้าทายหรือปัญหาหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การขาดแคลนครูที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพครู ทำให้ขาดทักษะและเทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพ การขาดวิธีการสอนที่ทันสมัยและการออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม การจัดอัตรากำลังครูที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน และปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่ไม่ใช่ภาษาแม่ ส่งผลให้ผลการเรียนภาษาไทยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน การพัฒนาทั้งในด้านครูและการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

งานวิจัยเพื่อการพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีความสำคัญอย่างมาก ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนต้องเผชิญกับความท้าทายและข้อจำกัดหลายด้าน การพัฒนาครูจึงต้องอาศัยความเข้าใจในบริบทของพื้นที่และความต้องการของครูเพื่อให้เกิดการพัฒนาครูประสบความสำเร็จและยั่งยืน นอกจากนี้การพัฒนาสมรรถนะครูจะต้องคำนึงถึงสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสาย ตลอดจนการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะครู ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การพัฒนาสมรรถนะครู

การพัฒนาครูถือเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารการศึกษา ความสำคัญของการพัฒนาครูคือ การเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ และทักษะของครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีผลโดยตรงต่อคุณภาพของการศึกษา การพัฒนาครูช่วยให้ครูมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ทันสมัย และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กล่าวถึงสมรรถนะครู โดยแบ่งออกเป็นสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน มีรายละเอียดของแต่ละสมรรถนะ ดังนี้

1.1 สมรรถนะหลัก (Core Competency) เป็นสมรรถนะพื้นฐานที่ครูทุกคนต้องมี เนื่องจากมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 5 สมรรถนะย่อย ได้แก่ สมรรถนะที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (Working Achievement Motivation) สมรรถนะที่ 2 การบริการที่ดี (Service Mind) สมรรถนะที่ 3 การพัฒนาตนเอง (Self-Development) สมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม (Team Work) สมรรถนะที่ 5 จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Teacher's Ethics and Integrity)

1.2 สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) เป็นสมรรถนะเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูในแต่ละตำแหน่ง ประกอบด้วย 6 สมรรถนะย่อย ได้แก่ สมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management) สมรรถนะที่ 2

การพัฒนาผู้เรียน (Student Development) สมรรถนะที่ 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Analysis, Synthesis, and Classroom Research) สมรรถนะที่ 5 ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership) สมรรถนะที่ 6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (Relationship and Collaborative Building for Learning Management)

กล่าวสรุปได้ว่า สมรรถนะของครู แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน โดยสมรรถนะหลักเป็นทักษะพื้นฐานที่ครูทุกคนต้องมีเพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ ประกอบไปด้วยความสามารถในการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน การให้บริการที่ดี การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ และการประพฤติตนตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถทำหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและสังคม ในส่วนของสมรรถนะประจำสายงานเป็นสมรรถนะที่เฉพาะเจาะจงในแต่ละตำแหน่งของครู ประกอบด้วยการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างเหมาะสม การวิเคราะห์และวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมถึงการมีภาวะผู้นำที่ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี และความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งสมรรถนะดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาครูให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างยั่งยืน

2. งานวิจัยเพื่อการพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งต้องเผชิญกับความท้าทายหลากหลายด้าน การพัฒนาสมรรถนะครูจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้ครูมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พร้อมสำหรับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สามารถแบ่งกลุ่มงานวิจัยออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

2.1 การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

2.1.1 การพัฒนาหลักสูตรสะเต็มศึกษาสำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ของเสาวภาคย์ วงษ์ไกร และคณะ (2567) พบว่า จากการฝึกอบรมครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ความสามารถของครูในการออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหลังจากการฝึกอบรม เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคหลากหลายและการฝึกปฏิบัติจริง ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การฝึกอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรเสริมรายวิชาประยุกต์ศิลป์ ส่งผลให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการสอนที่พัฒนาขึ้น ครูสามารถนำทักษะการจัดองค์ประกอบศิลป์และทัศนธาตุมาใช้อย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งยังพัฒนาทักษะชีวิตและการทำงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความยืดหยุ่น การเป็นผู้นำ การสื่อสาร และการแก้ปัญหา ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้ดี

2.1.2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรเสริมรายวิชาประยุกต์ศิลป์ เสริมสร้างทักษะชีวิตและการทำงาน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ของเนาว์มณี สุนทรโชติ และคณะ (2565) พบว่า หลังจากครูได้รับการฝึกอบรมในหลักสูตร รายวิชาประยุกต์ศิลป์ ครูมีความเข้าใจและความสามารถในการสอนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การฝึกอบรมเน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ครูสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาทางทัศนศิลป์ และการจัดองค์ประกอบศิลป์มาประยุกต์ใช้ในผลงานได้ นอกจากนี้ ครูยังได้พัฒนาทักษะชีวิตและการทำงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความยืดหยุ่น การเป็นผู้นำ และการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม การฝึกอบรมนี้ยังส่งเสริมทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ทำให้ครูสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 การพัฒนาทักษะด้านการสอนและเทคนิคการสอน

2.2.1 การพัฒนาสมรรถนะของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในการจัดการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ของอภิรัตน์ดา ทองแกมแก้ว และ ชวนพิศ ชุมคง (2566ก) พบว่า ครูได้วางแผนและจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามแผนที่วางไว้ โดยใช้สื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของนักเรียน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ส่งผลให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจในการเรียน ครูใช้เทคนิคการสอนที่น่าสนใจ เช่น การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยเหตุการณ์ปัจจุบัน และการเสริมแรงเชิงบวก นอกจากนี้ การสอนด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพยังส่งผลให้ผลการเรียนของนักเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

2.2.2 รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ของลักขณา ไชยฤทธิ์ (2562) พบว่า รูปแบบการพัฒนาทักษะ การสอนของครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาเป็นรูปแบบ เชิงสัญลักษณ์ (Semantic Model) โดยกระบวนการพัฒนาทักษะการสอน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ สันทัสสนา สมาทปนา สมุตเตสนา และสัมปหังสนา แต่ละองค์ประกอบ มีขั้นตอนการพัฒนา 5 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาทักษะมีทั้งจากครูผู้ศึกษา การคิดร่วมกัน การดูแล พี่เลี้ยง และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเป้าหมายความสำเร็จ โดยมีเงื่อนไขสำคัญที่ต้องสำรวจทักษะ ครูก่อน และต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ความสำเร็จจะขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่

2.2.3 การพัฒนาสมรรถนะของครูตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองกำกับการ ตำรวจตระเวนชายแดนที่ 43 ในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ อภิรัตน์ดา ทองแกมแก้ว และชวนพิศ ชุมคง (2566ข) พบว่า การพัฒนาสมรรถนะ ของครูตำรวจตระเวนชายแดนที่ 43 ในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ด้วยกระบวนการชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ส่งผลให้ครูสามารถวางแผนการสอนและดำเนินการสอนตามแผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูใช้สื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของนักเรียนและสร้างบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจในการเรียน บรรยากาศ

ในห้องเรียนเป็นไปอย่างมีความสุข นอกจากนี้ครูยังใช้การสอนที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน เสริมแรงเชิงบวก และนำเสนอเนื้อหาด้วยเรื่องราวที่น่าสนใจ ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจในการเรียนรู้ และเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น

2.3 การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และการชี้แนะ

2.3.1 รูปแบบและกลไกการพัฒนาสมรรถนะครูตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 32 เขตพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดพะเยา ในลักษณะ เครือข่ายเชิงพื้นที่ของ สุวดี อุปปินใจ, ธิดารัตน์ สุขประภาภรณ์ และสุภาพร เติวียะ (2565) พบว่า รูปแบบและกลไกการพัฒนาสมรรถนะครูตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและพะเยา ใช้แนวคิดเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้มีอาซีฟ (NPLCs) โดยกลไกการพัฒนามีทั้งจากหน่วยงาน ต้นสังกัดและเครือข่ายความร่วมมือจาก 6 ภาคหลัก ได้แก่ สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด สถาบัน ผลิตครู หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และมูลนิธิสมาคมในพระราชูปถัมภ์ องค์ประกอบของรูปแบบ การพัฒนา 7 ด้าน ได้แก่ หลักการพัฒนาสมรรถนะครู วัตถุประสงค์ สมรรถนะที่ต้องการกระบวนการ พัฒนา กลไกการพัฒนา แนวทางการประเมินผล และปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จ ซึ่งทั้งหมดนี้ช่วยให้ การพัฒนาครูมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2.3.2 การเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ชุมชนวิชาชีพครู โดยใช้ กระบวนการชี้แนะ (Coaching) เพื่อยกระดับศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครูตำรวจตระเวน ชายแดนจังหวัดเชียงรายของ ทศน์พล ชื่นจิตต์ (2565) พบว่า ผลการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการ จัดการเรียนรู้ของครูตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดเชียงราย โดยใช้กระบวนการชี้แนะ (Coaching) พบว่า ครูมีพัฒนาการด้านความรู้และการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ครูสามารถใช้ กระบวนการชี้แนะได้อย่างมีประสิทธิภาพและออกแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการในระดับดีเยี่ยม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนดีขึ้นอย่างชัดเจน และนักเรียนมีพัฒนา ทักษะชีวิตจากการทำกิจกรรมที่ครูให้คำแนะนำและกระตุ้นการคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ ผู้เรียนมีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายและสร้างสรรค์ตามจินตนาการ

2.4 การพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน (การคิดวิเคราะห์และการอ่านเขียน)

2.4.1 การเสริมสร้างศักยภาพครูเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับ นักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของ เกศนีย์ อื่นอ้าย และสุธิดา พลขำนิ (2566) พบว่า หลังจากครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้รับการเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินแสดงให้เห็นว่าครูสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของ นักเรียนได้ในระดับดี โดยครูมีความสามารถในการจัดทำแผนการเรียนรู้ ดำเนินกิจกรรมการสอน ใช้สื่อประกอบอย่างเหมาะสม และวัดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีพัฒนาการด้านการคิด วิเคราะห์สูงขึ้น โดยทุกคนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 สะท้อนถึงความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพ การเรียนรู้

2.4.2 รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออก เขียนได้ของนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวน ชายแดนบ้านดอยแสงของ คมศิลป์ ประสงค์สุข และคณะ (2566) พบว่า รูปแบบการพัฒนาครู เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนประกอบด้วย 6 ขั้นตอนหลัก

ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาครู การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาครู การจัดทำหลักสูตรพัฒนาครูที่เน้นการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และการใช้สื่อที่สนับสนุนการอ่านออกเขียนได้ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การดำเนินการพัฒนาครูผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมและการหาความรู้เพิ่มเติม และการประเมินผลการพัฒนาครูผ่านความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน

2.5 การพัฒนาจริยธรรมและคุณธรรมในการสอน

รูปแบบการพัฒนาคุณภาพบุคลากรครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของ พระภิกษุชัยญกรณ์ อุดสวย (2566) พบว่า การพัฒนาครูตามหลักพุทธธรรมเน้นการเสริมสร้างคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในการสอนและการดำเนินชีวิต หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ประการที่ครูควรยึดถือประกอบด้วย ปิโย ผู้นำรัก ครูนำเคารพ ภาวนียो นายยก่อง วัตตา รู้จักพูด วงนัขโม รู้จักอดทนต่อถ้อยคำ คัมภีรัง กลัง กัตตา ชี้แจงได้ลึกซึ้งให้เข้าใจ และโน จักฐาเน นิโยชเย ไม่ชักนำไปในทางที่ผิด คุณธรรมเหล่านี้ช่วยให้ครูสามารถถ่ายทอดความรู้และเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ทั้งในโรงเรียนและชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพ

จากงานวิจัยข้างต้นกล่าวสรุปได้ว่า การพัฒนาสมรรถนะของครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีความสำคัญและส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในพื้นที่ชนบทอย่างมาก การเสริมสร้างทักษะด้านการออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการใช้เทคนิคการสอนที่ทันสมัย จะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการเรียนการสอนให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ดีขึ้น นอกจากนี้ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และการใช้กระบวนการชี้แนะ (Coaching) ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือและการพัฒนาทักษะของครู อย่างไรก็ตาม การเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในการสอนยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีและส่งต่อคุณค่าเหล่านี้ไปยังนักเรียน การพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจึงไม่ใช่เพียงแค่การพัฒนาด้านวิชาการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมเพื่อสร้างเยาวชนที่มีคุณภาพและมีความรับผิดชอบต่อสังคมในอนาคต

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อการศึกษาที่ยั่งยืน

การพัฒนาสมรรถนะของครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล ครูในโรงเรียนเหล่านี้ต้องเผชิญกับข้อจำกัดต่าง ๆ การส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ของครูจะช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน การจัดการพัฒนาที่เหมาะสมจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถของครูและการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีขึ้นสำหรับนักเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อความก้าวหน้าของการศึกษาและการพัฒนาชุมชนในระยะยาว โดยแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน แบ่งออกเป็น 6 แนวทาง ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของครู

1.1 การส่งเสริมให้ครูได้รับวุฒิการศึกษาด้านการสอนโดยตรง ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมักขาดวุฒิการศึกษาที่ตรงกับวิชาชีพครู การสร้างโอกาสให้ครูเหล่านี้เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพ เช่น โครงการครูทายาท จะช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยตรง นอกจากนี้ ควรมีการสนับสนุนให้ครูสามารถศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีหรือปริญญาโทที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้ครูมีพื้นฐานทางด้านการสอนที่มีมาตรฐานและสามารถใช้เทคนิคการสอนที่ทันสมัย โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเปิดและมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีโครงการศึกษาทางไกล (Online/Hybrid Learning) เพื่อให้ครูสามารถเรียนและทำงานไปพร้อมกัน

1.2 จัดโครงการทุนการศึกษา สำหรับครูที่ยังไม่มีวุฒิทางการสอน ควรมีการจัดโครงการทุนการศึกษาที่จะช่วยให้ครูสามารถเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพครูได้โดยตรง การมอบทุนการศึกษาเหล่านี้ไม่เพียงช่วยให้ครู มีวุฒิการศึกษาที่เหมาะสม แต่ยังช่วยส่งเสริมให้ครูมีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกครูที่ต้องการศึกษาต่อและให้ทุนสนับสนุนแบบ “มีภาระผูกพัน” เช่น ต้องกลับมาสอนในพื้นที่เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี

2. การอบรมและพัฒนาทักษะด้านการสอนที่ทันสมัย

2.1 ส่งเสริมการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมักประสบกับการขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย การฝึกอบรมครูในด้านการใช้สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การออกแบบสื่อการสอนแบบออนไลน์ หรือการใช้แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา จะช่วยให้ครูสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ ควรร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดตั้ง “ศูนย์ฝึกอบรมครูตำรวจตระเวนชายแดน”

2.2 จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการการออกแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีการเรียนการสอนแบบคละชั้น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการออกแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการจะช่วยให้ครูสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาต่าง ๆ และสร้างรูปแบบการสอนที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีระดับชั้นและความสามารถแตกต่างกัน ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้ดีขึ้น โดยใช้คณาจารย์จากมหาวิทยาลัยเป็นที่ปรึกษาให้กับครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในการการพัฒนา “โครงการครูต้นแบบ”

3. การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

3.1 การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูในพื้นที่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์ระหว่างครูผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จะช่วยเสริมสร้างทักษะการสอนและพัฒนาการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน การสร้างกลุ่มครูที่มีความสามารถและประสบการณ์ต่าง ๆ จะช่วยสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งและส่งเสริมให้ครูได้รับ

การพัฒนาตามประสบการณ์จริงในพื้นที่ เช่น ตั้งกลุ่ม “PLC Online” ให้ครูสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์

3.2 การใช้กระบวนการชี้แนะหรือการ Coaching กระบวนการชี้แนะหรือการ Coaching เป็นวิธีการที่ช่วยเสริมทักษะและความมั่นใจในการสอน ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ได้รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญจะสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านการใช้สื่อที่ทันสมัย การออกแบบการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียนในพื้นที่ชนบทที่หลากหลาย เช่น นำ “Coaching & Mentoring Model” มาใช้ โดยให้ครูผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาให้กับครูใหม่

4. การพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน

4.1 การเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดเชิงวิจารณ์ญาณ นักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมักประสบปัญหาในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การจัดอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะในการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดเชิงวิจารณ์ญาณและสร้างสรรค์จะช่วยพัฒนาทักษะที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การฝึกฝนครูในด้านนี้จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาความคิดวิเคราะห์ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น สนับสนุนให้ครูใช้ Case Study & Debating Activities ในการสอน

4.2 การพัฒนาทักษะภาษาไทยสำหรับนักเรียน นักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักมักประสบปัญหาในการอ่านออกเขียนได้ การฝึกอบรมครูในการสอนภาษาไทยจะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาทักษะการสอนที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน การเสริมสร้างทักษะภาษาไทยนี้จะส่งผลให้นักเรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เช่น ฝึกเทคนิค “การจัดการเรียนรู้แบบสองภาษา (Bilingual Education)” เพื่อช่วยให้นักเรียนค่อย ๆ ปรับตัวเข้าสู่ภาษาไทย

5. การจัดหาอัตรากำลังครูให้เหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียน

5.1 การปรับปรุงระบบการบรรจุครู การบรรจุครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมักไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน เนื่องจากการรับสมัครครูที่ไม่ได้จบการศึกษาตรงสาขาวิชาที่ต้องการ การปรับปรุงระบบการบรรจุครูให้สอดคล้องกับสาขาวิชาที่โรงเรียนต้องการ จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น สร้าง “โครงการครูตำรวจตระเวนชายแดนเฉพาะทาง” เพื่อบรรจุครูที่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน

5.2 การเพิ่มความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เช่น หน่วยงานด้านการศึกษา สถาบันผลิตครู และองค์กรเอกชน จะช่วยพัฒนาบุคลากรครูที่มีคุณภาพในพื้นที่ห่างไกล การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานเหล่านี้จะช่วยให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสามารถจัดหาและพัฒนาครูที่มีความสามารถตรงตามความต้องการของโรงเรียนได้ อาทิ การจัดตั้ง “เครือข่ายพัฒนาครูตำรวจตระเวนชายแดน” ร่วมกับมหาวิทยาลัยและองค์กรการศึกษา

6. การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู

ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมักประสบกับปัญหาขาดแคลนสวัสดิการและอุปกรณ์การสอน การจัดหาสวัสดิการที่เหมาะสม เช่น การดูแลสุขภาพหรือการจัดหาที่พักที่ปลอดภัย จะช่วยเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูในการทำงานในพื้นที่ที่ห่างไกล นอกจากนี้ การจัดหาอุปกรณ์การสอนที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์หรือสื่อดิจิทัล จะช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการสอนและสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีขึ้นสำหรับนักเรียน และควรมีการมอบรางวัลเชิดชูเกียรติ “ครูตำรวจตระเวนชายแดนดีเด่น” เพื่อสร้างแรงจูงใจและกำลังใจให้แก่ครู

กล่าวได้ว่า การพัฒนาครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นกระบวนการสำคัญที่ต้องได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ครูที่มีวุฒิการศึกษาและทักษะที่เหมาะสมจะสามารถถ่ายทอดความรู้และทักษะที่จำเป็นให้แก่ นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการสอน การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะเฉพาะด้านจะช่วยให้ครูในพื้นที่ห่างไกลมีความพร้อมในการรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้น รวมถึงการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน การพัฒนาที่สอดคล้องและต่อเนื่องเหล่านี้จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในพื้นที่ห่างไกลให้มีความก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ที่มา: ผู้เขียน

บทสรุป

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาในถิ่นทุรกันดาร โดยไม่เพียงแต่เป็นหน่วยป้องกันความมั่นคงของชาติ แต่ยังเป็นศูนย์กลางการศึกษาและการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ห่างไกล แต่จากการศึกษาพบว่าครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนต้องเผชิญกับความท้าทายมากมาย เช่น การขาดแคลนวุฒิการศึกษา การขาดสื่อการสอน

ที่ทันสมัย และข้อจำกัดในการพัฒนาทักษะเฉพาะทาง ดังนั้นการพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล ความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น เขตพื้นที่การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เป็นสิ่งจำเป็นในการเสริมสร้างวุฒิการศึกษาให้ครูเพิ่มโอกาสในการอบรมทักษะการสอนที่ทันสมัย และสนับสนุนการเรียนรู้แบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) นอกจากนี้การพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน เช่น การสอนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาติพันธุ์และการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ จะช่วยให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การปรับปรุงระบบการบรรจุครูให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูและเพิ่มคุณภาพบุคลากรทางการศึกษา สุดท้ายการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูผ่านสวัสดิการที่เหมาะสมและรางวัลเชิดชูเกียรติ จะช่วยให้ครูสามารถปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกลได้อย่างเต็มศักยภาพ หากทุกหน่วยงานสามารถทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน และส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาให้แก่เยาวชนในพื้นที่ห่างไกลอย่างเท่าเทียม

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพมหานคร. (2563). **อัตรสมรรถนะครูตำรวจตระเวนชายแดน**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/880614>. (2563, 4 พฤษภาคม).
- อึ้งใน สุวดี อุปปินใจ, ธิรัตน์ สุขประภาภรณ์ และสุภาพร เติวียะ. (2565). รูปแบบและกลไกการพัฒนาสมรรถนะครูตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 32 เขตพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดพะเยาในลักษณะเครือข่ายเชิงพื้นที่. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ**. 7(2): 447 - 463.
- เกศนีย์ อินอ้าย และสุธิดา พลขำนิ. (2566). การเสริมสร้างศักยภาพครูเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน. **วารสารรัชต์ภาคย์**. 17(52): 128 - 142.
- คมศิลป์ ประสงค์สุข และคณะ. (2566). รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน: กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านดอยแสง. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์**. 10(2): 346 - 353.
- จิตรา มีคำ, กฤตยาภาณุจน์ โตพิทักษ์ และนิคม นาคอ้าย. (2556). ปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 31 ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม**. 7(1): 100 - 110.
- ฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดอุดรธานี. (2567). **ความเป็นมาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://is.udru.ac.th/localscholars/bpps.html>. (2567, 1 ตุลาคม).

- ทัศน์พล ชื่นจิตต์. (2565). การเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ชุมชนวิชาชีพครู โดยใช้กระบวนการชี้แนะ (Coaching) เพื่อยกระดับศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ดำรงจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักคุณธรรม 7. **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย**. 14(1): 217 - 234.
- เนาว์มณี สุนทรโชติ และคณะ. (2565). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรเสริมรายวิชา ประยุกต์ศิลป์เสริมสร้างทักษะชีวิตและการทำงาน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. 10(1): 255 - 267.
- พระภัทรชัยญาณกร ขนติยุดโต (อูดสว). (2566). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพบุคลากรครูในโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7. **วารสาร มจร พุทธโสธรปริทรรศน์**. 3(1): 29 - 40.
- พระภัทรชัยญาณกร ขนติยุดโต (อูดสว), อินดา ศิริวรรณ และพระมหาสมบัติ ธนบุญโญ. (2567). รูปแบบการเสริมสร้างทักษะการสอนของครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตามหลักพุทธธรรม. **วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย**. 8(3): 1367 - 1386.
- มัทนียา พงศ์สุวรรณ และกฤษณี สงสวัสดิ์. (2565). รูปแบบแห่งการเป็นชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน. **วารสารวิจัยรำไพพรรณี**. 16(3): 5 - 13.
- ลักขณา ไชยฤทธิ์. (2562). รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน. **วารสารมหาจุฬานาครธรรม**. 6(2): 565 - 581.
- วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง. (2565). กระบวนการแก้ปัญหาอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดสระแก้ว สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12. **วารสารเทคโนโลยีสุรนารี**. 16(2): 22 - 40.
- ศิริพร งามเลิศ และคณะ. (2567). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากร โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 21. **วารสารศิลปการจัดการ**. 8(2): 317 - 333.
- สุวดี อุปปินใจ, ธิติรัตน์ สุขประภาภรณ์ และสุภาพร เติวียะ. (2565). รูปแบบและกลไกการพัฒนา สมรรถนะครูตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 32 เขตพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดพะเยาในลักษณะเครือข่ายเชิงพื้นที่. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ**. 7(2): 447 - 463.
- เสาวภาภย์ วงษ์ไกร และคณะ. (2567). การพัฒนาหลักสูตรสะเต็มศึกษาสำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน. **วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**. 18(1): 24 - 38.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **คู่มือการประเมินสมรรถนะครู**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฯ. (2560). **แผนพัฒนาเด็ก และเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560 - 2569**. กรุงเทพฯ: สำนักพระราชวัง สอนจิตรลด.

-
- อภิรัตน์ดา ทองแกมแก้ว และชวนพิศ ชุมคง. (2566ก). การพัฒนาสมรรถนะของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน. วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย. 5(5): 1027-1036.
- อภิรัตน์ดา ทองแกมแก้ว และชวนพิศ ชุมคง. (2566ข). การพัฒนาสมรรถนะของครูตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 43 ในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์. 13(2): 206 - 221.